

Sveriges förenade studentkårer

Handläggare: Frida Lundberg

Datum: 2013-07-12

Dnr: PU2-1/1314

Remiss: Antagning av avgiftsskyldiga studenter (U2013/4281/UH)

Sveriges förenade studentkårer (SFS) har av utbildningsdepartementet getts möjlighet att framföra synpunkter på förslaget om separat antagning för avgiftsskyldiga studenter.

SFS inkommer här med sina synpunkter.

Dag som ovan,

Erik Pedersen
Vice ordförande
08-54570107
erik.pedersen@sfs.se

Frida Lundberg
Jurist och utredare
08-54570115
frida.lundberg@sfs.se

SFS remissvar: Antagning av avgiftsskyldiga studenter (U2013/4281/UH)

SFS avstyrker förslaget om separat antagning av sökande som är avgiftsskyldiga. SFS har förståelse för att högskolorna vill kunna planera ekonomiskt för hur många studenter som kommer att betala avgifter. SFS delar också uppfattningen att det är olyckigt att införandet av avgifter har lett till en dramatisk minskning av tredjelandsstudenter, inte minst eftersom internationalisering är en viktig kvalitetsaspekt i högskolan. Det utgör dock inte skäl nog för att frånga principen om antagning på meriter. Ett system där studenter som betalar avgifter kan antas på sämre meriter än de studenter som inte är avgiftsskyldiga är inte acceptabelt.

SFS vill också framföra kritik mot den korta remisstiden.

Urval i antagningen

Utbildningsdepartementets promemoria ställer frågan om antagning på meriter på sin spets. Den grundläggande principen för urvalet till högskolan är att de mest studielämpliga ska antas. I de fall inte alla med behörighet kan antas konkurrerar sökande i urvalet. Frågan är hur man med det föreslagna systemet kan garantera att de mest lämpliga antas till högre utbildning? Det antagningssystem som föreslås i promemorian innebär att en sökande från tredjeland som betalar för sin utbildning kan antas med sämre meriter än en student som inte betalar.

Förslaget verkar utgå ifrån att en högskola ska kunna anta så många avgiftsskyldiga studenter högskolan vill, så länge studenterna är behöriga. Detta eftersom de betalar för sin utbildning och att högskolan då kan dimensionera utbildningen efter hur mycket intäkter avgifterna ger. SFS kan inte se att det i samma utbildningssystem går att försvara principen om en avgiftsfri utbildning för svenskar om samtidigt tredjelandsstudenter kan köpa sig en plats med sämre meriter. För att illustrera problematiken med ett exempel: en icke avgiftsskyldig student ansöker till en utbildning i Sverige som har högt söktryck. Studenten kan som alternativ söka samma utbildning i ett annat land och betala studieavgift. Om principen om att anta de studenter med bäst meriter frångås genom att de som betalar studieavgifter antas separat och kanske med sämre meriter, är det inte osannolikt att även svenska medborgare kommer vilja kunna köpa sig en plats i den svenska högskolan i framtiden. Det är en utveckling som SFS under inga förutsättningar vill se.

Sen antagningsprocess i Sverige

SFS håller med om att det är mycket olyckligt att antalet studenter från tredje land minskat i svensk utbildning. Minskningen beror dock inte på en sen antagningsprocess i Sverige, utan på införandet av studieavgifter. Antagningen för kurser och program på engelska har redan idag en tidigare antagning där studenterna får besked i mars, istället för i augusti som för utbildningar som

ges på svenska. Högskolorna har idag stor frihet att besluta om antagningsprocesserna. Genom Universitets- och högskolerådet (UHR) är högskolorna fria att besluta om att också centralt tidigarelägga antagningsprocesser.

Problematiken som promemorian lyfter med sen antagningsprocess i den svenska högskolan skulle då gälla de tredjelandsstudenter som vill läsa på svenska. Det är förmodligen inte en stor grupp men den finns. Den antagningsprocess som tillämpas i Sverige idag är anpassad efter att en elev som går ut gymnasiet på vårterminen ska kunna söka högskoleutbildning för hösten och kunna komplettera med sina slutbetyg under antagningsprocessen. Den sena antagningsprocessen för kurser på svenska kan vara ett problem inte bara för avgiftsskyldiga tredjelandsstudenter utan också för icke avgiftsskyldiga inom EES-området eller från Schweiz. Även svenska sökande får kort tid på sig att planera viktiga val i livet, såsom att flytta till en ny ort eller välja mellan att påbörja en utbildning eller ta ett arbete. SFS har inte uppgifter om hur den sena antagningsprocessen allmänt påverkar de sökande till högskolan men det är möjligt att denna process borde ses över. Vid antagning till avancerad nivå ser det annorlunda ut. Där tillämpar många högskolor en tidigare antagning, vilket är positivt både för icke avgiftsskyldiga studenter och avgiftsskyldiga. Promemorian lyfter också att det är till avancerad nivå som huvuddelen av de avgiftsskyldiga studenterna förväntas söka.

I promemorian framförs att flera länder har andra tidpunkter för anmälan till högskolan än vad svenska studenter har. Det skulle leda till att många studieavgiftsskyldiga redan accepterat en studieplats i ett annat land, när antagningsbeskedet från det svenska lärosätet väl lämnas. SFS ser att den sena antagningen i så fall också är ett problem för studenter inom EES-området eller från Schweiz, som inte behöver betala studieavgifter i Sverige. Dessutom drabbas svenska studenter som väljer mellan att utbilda sig i Sverige eller i ett annat land. Är detta ett problem bör högskolorna generellt överväga andra tidpunkter för antagningen. SFS har förstått att åtminstone en högskola idag ordnar fler antagningar till en kurs. Kursen annonseras med olika anmälningsskoder och olika tider för antagning. Studenterna som antas i de olika antagningarna läser sedan tillsammans. Det systemet är förstås inte optimalt men eftersom antagningarna är öppna för alla studenter ser SFS att systemet med fler antagningar är att föredra framför att just avgiftsskyldiga studenter inte skulle konkurrera meritmässigt med icke avgiftsskyldiga.

Fler tredjelandsstudenter till Sverige

SFS intryck av promemorian är att utbildningsdepartementet och lärosätena efterfrågar en pragmatisk syn på att införa separata antagningar för avgiftsskyldiga studenter. En större flexibilitet i antagningen av avgiftsskyldiga studenter skulle ge högskolorna större frihet, bättre planeringshorisont samt i bästa fall öka antalet tredjelandsstudenter i Sverige. När högskolornas planering ställs mot principen om att anta de sökande som har bäst meriter, och att inte kunna frångå den principen genom att kunna köpa sig en plats, är dock valet enkelt för SFS. Det föreslagna antagningsreglerna för avgiftsskyldiga studenter motverkar konkurrens och skulle kunna innebära att likabehandlingsprincipen frångås. Enligt promemorians förslag skulle en

högskola till exempel, när de finner lämpligt, kunna anordna en antagningsprocess för en enstaka tredjelandsstudent som är behörig och villig att köpa en plats på en utbildning.

Regeringen motiverade införandet av avgifter med att svensk utbildning ska konkurrera med kvalitet och inte med att vara gratis. Det skulle leda till att de bästa studenterna kommer till Sverige istället för att de som söker en avgiftsfri utbildning kommer. För att vi ska vara säkra på att de bästa studenterna kommer till Sverige för att studera är det just deras meriter som är viktiga att beakta. Att kunna betala för sin utbildning ska aldrig kunna motverka att de mest meriterade studenterna antas, svenska eller utländska.

SFS vill se fler tredjelandsstudenter i svensk högre utbildning, inte minst eftersom det kan skapa högre utbildningskvalitet. Det förutsätter att högskolan har en tydlig strategi för internationalisering och använder studenters internationella erfarenheter till att öka kvaliteten i utbildningen. Det är något vi anser att högskolorna skulle kunna bli mycket bättre på. För att få in fler tredjelandsstudenter i svensk högre utbildning finns det andra hinder än just antagningen som SFS önskar att regeringen fokuserar på och snabbt löser. Det rör bland annat migrationsregler och långa handläggningstider på migrationsverket. Det rör också anmälningsavgifter samt stipendiesystemet, som skulle kunna förbättras avsevärt. I grunden är SFS starkt emot införandet av avgifter och vill att avgifter för tredjelandsstudenter ska avskaffas. Vi menar att avgifter för tredjelandsstudenter riskerar att vara ett steg i riktning mot att införa studieavgifter även för svenska studenter. Kommer förslaget gå igenom om att en tredjelandsstudent ska kunna köpa sig en plats med sämre meriter än en svensk student, kommer det förr eller senare att leda till att svenska studenter vill kunna betala för en plats om de inte kan konkurrera med meriter.

SFS ser gärna att utbildningsdepartementet fortsätter att utreda frågan om hur vi kan få fler internationella studenter till Sverige utan att skapa en gräddfil för de som köper sin utbildningsplats. SFS vill att studenter ska konkurrera om platserna med meriter och inte genom att kunna betala för sig. Det menar vi är kvalitetsdrivande för den högre utbildningen.